

**UCHWAŁA Nr XVI/95/2016
RADY GMINY OLSZANICA
z dnia 29 lutego 2016 r.**

**w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne
na lata 2016 – 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2015.1515 z późn. zm.)

Rada Gminy Olszanica uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne na lata 2016 – 2023, przyjęty uchwałą Zebrania Wiejskiego sołectwa Uherce Mineralne z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Zadania przyjęte w Planie Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne, będą realizowane pod warunkiem pozyskania środków, pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich lub innych środków zewnętrznych.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Olszanica.

§ 4

Uchwała obowiązuje od dnia podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

Tadeusz Dąrosz

**Plan Odnowy
Miejscowości Uherce Mineralne
2016 – 2023**

1.	Wstęp	3
1.1	Podstawowe informacje.....	3
1.1.1	Historia.....	4
1.3	Położenie geograficzne i administracyjne	7
1.3	Sytuacja demograficzna.....	9
1.4	Przesłanki opracowania planu rozwoju miejscowości	11
2.	Analiza zasobów miejscowości	11
2.1	Parametry klimatyczne	11
2.2	Gleby	12
2.3	Hydrografia.....	12
2.4	Surowce mineralne	12
3.	Obszary podlegające ochronie na terenie miejscowości Uherce Mineralne.....	13
3.1	Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	13
4.	Środowisko kulturowe	14
4.1	Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	14
5.	Infrastruktura komunikacyjna	15
5.1	Drogi krajowe i wojewódzkie.....	15
5.2	Drogi powiatowe	15
5.3	Drogi gminne.....	15
5.4	Gospodarka wodno-ściekowa.....	15
5.5	Gospodarka odpadami	15
5.6	System dostaw energii elektrycznej	15
5.7	Gazyfikacja.....	15
5.8	Telefonizacja	16
6.	Infrastruktura ekonomiczna, gospodarcza oraz społeczna.....	16
6.1	Działalność gospodarcza	16
6.2	Pozostała działalność gospodarcza	16
6.3	Edukacja na terenie miejscowości Uherce Mineralne	19
6.4	Ochrona zdrowia.....	19
6.5	Organizacje działające na terenie Uherzec Mineralnych	19
7.	Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców	19
8.	Analiza SWOT.....	21
9.	Wizja rozwoju miejscowości	22
10.	Wykaz i harmonogram realizacji projektów w Uhercach Mineralnych na okres 2016-2023	23
11.	Zarządzanie	27
11.1	Wdrażanie	27
11.2	Instrumenty realizacji.....	28

1. Wstęp

1.1 Podstawowe informacje

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską po integracji z Unią Europejską. Głównym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach funduszy unijnych w perspektywie 2014-2020, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Olszanica przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Uherce Mineralne.

Plan Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne jest dokumentem, który określa strategię działań w sferze społeczno gospodarczej na lata 2016 – 2023. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem niezbędnym celem aplikowania, o środki unijne z perspektywy na lata 2014 – 2020.

W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące:

1. Budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcję publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
2. Kształtowania obszaru przestrzeni publicznej w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów, parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego,
3. Urządzania i uporządkowania terenów zielonych lub innych miejsc wypoczynku,
4. Budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych, w tym poprawa infrastruktury drogowej poprzez przebudowę i remont,
5. Zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
6. Odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci, w tym m.in. odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w zabytkowych obiektach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków,
7. Wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych budynków i budowli publicznych w celu uporządkowania terenu w miejscowości,
8. Kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów,
9. Zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych na rzecz rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on zdecentralizowany, lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowywany jest (przy udziale przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości. Specyfika planu polega na tym, że jest on ukierunkowany na zagadnienia

cywilizacyjno – kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości życia mieszkańców. Ma mniej gospodarczy, a bardziej społeczny i kulturowy charakter. I dzięki temu może stanowić doskonałe uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych. Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany, akceptowany i wykonalny dla lokalnej społeczności.

1.1.1 Historia

Uherce Mineralne – to miejscowość położona w Kotlinie Uherskiej u podnóża pasma Żukowa nad rzeką Olszanką przy dużej obwodnicy bieszczadzkiej i transgranicznym szlaku rowerowym Słowacja – Polska – Ukraina oraz przy linii kolejowej Zagórz – Krościenko – Chyrow na Ukrainie. W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum, stacja kolejowa, sklepy spożywcze, poczta, parafia rz. kat., stacja LPG, warsztaty samochodowe, serwisy ogumienia, stacja diagnostyczna pojazdów, Zakład Karny, hurtownie materiałów budowlanych, skład opału, przesypownia cementu, tartak, przedsiębiorstwo usługowo-budowlane, parafialny dom rekolekcyjny, gospodarstwa agroturystyczne i pokoje gościnne. Uherce są jedną z najstarszych bieszczadzkich miejscowości. Istniały prawdopodobnie już w czasach ksiąząt ruskich. Nazwa miejscowości wskazuje na udział ludności sprowadzonej zza granicy węgierskiej w powstawaniu wsi.

Ważniejsze daty z przeszłości:

1436 r. – pierwsza źródłowa wzmianka o wsi. Ponownej lokacji wsi dokonali przed 1436 rokiem Kmitowie, panowie na pobliskim Sobniu.

1530 r. – Uherce były siedzibą parafii obrządku wschodniego. Z tego okresu zachowała się ikona Daesis malowana na jednym podobrazu, znajdująca się w Muzeum Sztuki Ukraińskiej we Lwowie.

1672 r. - podczas ostatniego najazdu tatarskiego na historyczną ziemię sanocką w Uherskach ocalało 5 domów, natomiast w okolicznych wsiach Orelcu – 2, a w Rudence – 3. Czambułem tatarskim rabującym, mordującym ludność i palącym jej mienie dowodził Nuradyn-Sołtan. Wieś była wówczas własnością Bukowskich. XVII i XVIII wiek - właścicielami Uherzec byli Maliccy,

1745 r. - Józef Malicki ufundował tutejszą parafię rzymsko-katolicką i wznosił drewniany kościół.

1816 r. – wojskowy spis ludności cyrkułu sanockiego obrazuje stan miejscowości po zniszczeniach wojen napoleońskich. Wieś liczyła wówczas 575 mieszkańców ogółem, było w niej 91 domów, 141 rodzin, 1 duchowny, 1 szlachcic, 1 urzędnik, 58 chłopów zdolnych do służby wojskowej, 1 ogrodnik, 11 mniej użytecznych i 72 nieużytecznych mężczyzn do służby wojskowej, 1 czasowo zwolniony od służby, 1 wdowiec z dziećmi bez opieki, 1 szeregowy, 3 nieżonatych do regimentu, 109 chłopów do 14 lat, 22 chłopów w wieku od 15 do 17 lat, 259 kobiet i dziewcząt, 111 mężczyzn żonatych, 175 nieżonatych i wdowców. 3 osoby podczas spisu były nieobecne we wsi. W inwentarzu wsi spisano ponadto 8 koni (1 klacz, 1 źrebiak, 6 wałachów), 56 wołów, 131 krów. We wsi nie było w ogóle owiec i owiec.

1834 r. – zbudowano nową drewnianą cerkiew pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela Baptysty, którą rozebrano po 1947 r. Do parafii grecko-katolickiej w Uhercach należały wsie z cerkwiemi filialnymi w Orelcu i w Rudence.

1866 r. – Uherce były pierwszą miejscowością Bieszczadów, w której przed 1866 r. rozpoczęto poszukiwanie oleju skalnego.

1870 r. – pierwsze szyby kopane powstały w sąsiedztwie naturalnych wycieków, które musiały być bardzo obfite, albowiem w tym roku określane są jako źródła nafty.

1872 r. – przez Uherce przebiega linia kolejowa Przemyśl – Chyrów – Zagórz – Łupków. Jest to najstarsza z polskich transkarpacckich linii kolejowych. Kolej ta, tak zwana „galicyjsko-węgierska” miała znaczenie strategiczne, ponieważ w momencie budowy łączyła twierdzę Przemyśl z wnętrzem monarchii Austro-Węgierskiej. W chwili obecnej linia kolejowa została zamknięta, a na jej trasie funkcjonują Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe.

1877 r. – rozpoczęto eksploatację złoża ropy naftowej na skalę przemysłową. Początkowo kopano doły o głębokości kilkudziesięciu metrów i zbierającą się na ich dnie ropę czerpano wiadrem. Jej rozwój zdynamizował przyjazd amerykańskiego przemysłowca Wiliama Sztockera. Obszar naftowy podzielony był na trzy pola górnicze „Turgieniew”, „Kraszewski”, „Siemiradzki”.

1880 r. – było tutaj 9 takich szybów kopanych, a rocznie czerpano z nich 120 ton ropy przerabiając ją w zbudowanej na miejscu destylarni. W tym roku przeprowadzono pierwsze wiercenie do głębokości 127 m, następne – 146 m i 186 m. Kopalnia Uherce należała wówczas do Spółki „Bergbau Gesellschaft”, której udziałowcami byli Łukasiewicz, Stocker, Zaykowski i Beuen. Wydobycie ropy wzrosło do 144 ton.

1881 r. – osiągnięto w odwiercie 200 m głębokości, a kopalnia posiadała własną rafinerię rozmieszczoną w dwóch budynkach.

1883 r. – z inicjatywy Adolfa barona Rhade – kierującego kopalnią – oraz właściciela terenów naftowych Augusta Hr. Bellagarde kopalnia w Uhercach stała się miejscem wprowadzenia w Galicji nowej metody wiertniczej (zwanej kanadyjską), która zmieniła oblicze przemysłu naftowego. Pierwszego wiercenia tym sposobem dokonano przy pomocy przeszkolonych robotników niemieckich z Hanoweru, a od następnego roku prowadził je kanadyjski specjalista wiertniczy William Mac Garvey.

1884 r. – 2 maja „Gazeta Narodowa” (nr 102) we Lwowie w kronice miejscowej zamieściła ciekawą notatkę: „Od trzech tygodni pokazała się nafta w Uhercach pod Liskiem, we własności Stanisława Świejkowskiego w tak znacznej ilości, iż formalnie zalewa Uherce. Nie można było nastarczyć naczyń do wylapywania ropy. Co najciekawsze, nafta wytryska w Uhercach grubym promieniem, jakby studnia artyzejska, i to w nadzwyczaj regularnych odstępach czasu. Co 15 minut wytryska przez niejaki czas słup ropy, dostateczny do napełnienia 5 beczek —następnie ustaje, by po kwadransie znowu rozpocząć tę samą czynność. Dziurę 150 metrów głęboką wyświdrowali tutaj amerykańscy robotnicy, sprowadzeni z Kanady w sześciu dniach.”

1895 r. – powstało Galicyjsko-Karpacckie Naftowe Towarzystwo Akcyjne z siedzibą w Glinniku Marianpolskim, które prowadziło liczne wiercenia poszukiwawcze na terenie Podkarpacia, w tym i w Uhercach. 1896 r. – w miejscowości była czynna kopalnia składająca się z 18 szybów i rafinerii, które uległy pożarowi i nie zostały odbudowane.

1910 r. – wzniesiono pierwszy murowany budynek. Miał wymiary 12x15m i mieścił dwie duże sale lekcyjne oraz mieszkanie dla nauczyciela. Do 1920 roku szkoła była dwuklasowa, następnie

trzyklasowa, a od 1937 sześcioklasowa. Wówczas to kierownikiem szkoły był Franciszek Kawa. 1912 r. – Angielskie Towarzystwo Finansowe Cansfield et Company ponownie przystąpił do eksploatacji ropy wierząc 2 szyby na głębokość do 400 m, jednak z chwilą wybuchu I wojny właściciel został aresztowany przez Austriaków i zaniechano dalszego wydobywania. Jednak do chwili obecnej miejscowa ludność korzysta z naturalnych wpływów ropy, używając jej do prac konserwatorskich w gospodarstwach. Na początku XX wieku właścicielem dóbr uherczańskich został doktor Ernest Till, który wkrótce wydzierżawił, a następnie sprzedał większą część majątku, a sam mieszkał do II wojny światowej w mniejszej na Łazach. Po wojnie w dworze miało siedzibę Państwowe Gospodarstwo Rolne, funkcjonowało kino oraz mieszkali ludzie. W chwili obecnej zdewastowany budynek został wykupiony przez Zofię de Viron z Krakowa, która pragnie przywrócić mu dawny blask. 1921 r. – wieś liczyła 183 domy i 1043 mieszkańców (483 greko-katolików, 506 łacinników, 44 Żydów wyznania mojżeszowego i 10 ewangelików. W dworze mieszkało wówczas 39 osób, co razem stanowi 1082 osoby. Wśród nich było 505 mężczyzn i 577 kobiet. Polacy liczyli 613 osób, Rusini – 415, Żydzi – 44, Niemcy – 10 osób.

1930 r. – dotychczasowy właściciel majątku Ernest Till sprzedał większą część majątku Żydowi Ringelowi, a sam zamieszkał w mniejszej jego części na Łazach. 1936 r. – 5 lipca we wsi założono Koło Gospodyń Wiejskich, które jest widoczne i aktywne do dziś. 1939 r. – w rejonie miejscowości walki obronne z nacierającymi wojskami hitlerowskimi toczyła 3 Brygada Górską dowodzona przez podpułkownika Zachodnego należąca do grupy operacyjnej generała Kazimierza Łukowskiego. 9 IX 1939 r. pod Uhercami została obsadzona przez żołnierzy batalionu obrony narodowej „Sanok” pozycja opóźniająca marsz Niemców na wschód. 10 IX o godz. 11 batalion został zaatakowany przez niemiecką kolumnę zmotoryzowaną i po stoczeniu krótkiej walki odszedł na boki. Pamiątką po tych walkach są znajdujące się na miejscowym cmentarzu cztery groby i krzyż z napisem: „tu leżą żołnierze walki wrześniowej 1939 roku porucznik i ośmiu żołnierzy.” 29 IX 1939 r. – do Uherzec wkroczyli Rosjanie zajmując obszar do linii Sanu. W dworku Tilla na Łazach został zorganizowany sierociniec. W dworze w centrum wsi Rosjanie zorganizowali Maszyno Traktorną Stancję, w której było kilka ciągników i dwa duże zbiorniki na paliwo. Wiosną utworzono kolchoz. Pozwolono także na otwarcie szkoły, w której obok nauczycieli rosyjskich mogli również pracować nauczyciele polscy, a uczniowie musieli obowiązkowo powtórzyć klasę szóstą. W miejsce dotychczasowego sołtysa Stanisława Braczkowskiego „gołową derewni” został Antoni Czerniga. W domu Aldony Caputy mieściła się sześciuosobowa placówka NKWD. Aresztowano i wysiedlono wówczas 16 rodzin, a dalsze deportacje przerwał atak Hitlera na ZSRR. 1941 – 22 VI – po krótkim ostrzale do Uherzec ponownie wkroczyli Niemcy. W dworze zorganizowano Liegenschaft. Rządy we wsi przejęli Ukraińcy. Kierownikiem szkoły został Szumyłowicz, a sołtysiem Dmytro Bindas. Dzieci polskie uczyła Apolonia Haftek w dwuklasowej szkole w budynku gminy. 1944 r. – 14 września z rejonu Manasterca i Gór Słonnych została wprowadzona do walki 237 dywizja 11 korpusu piechoty 4 frontu ukraińskiego. Nacierając na Uherce złamała ona opór Niemców na rubieży Bezmiechowa Dolna – Bezmiechowa Górna, posunęła się o 6 km i do końca dnia zdobyła Jankowce i Olszanicę. Osiągnięcie przez 276 i 237 dywizje piechoty wyznaczonych rubieży rozszerzyło wyłom w obronie nieprzyjaciela do 12 kilometrów i umożliwiło wprowadzenie do walki sił

głównych 11 korpusu piechoty z rubieży Lesko – Jankowce – Rudenka. 15 września wyzwolone zostały Uherce.

1945 r. – podczas spisu powszechnego ludności w gminie Olszanica przeprowadzonego w Uhercach przez sołtysa Franciszka Kurka we wsi mieszkało 601 dorosłych i 467 dzieci (wykazy imienne).

- przy kolejnym spisie ludności przeprowadzonym w dniu 13 VI wykazano, iż we wsi mieszkały 432 osoby dorosłe pow. lat 18 (172 Polaków i 260 Ukraińców) oraz 676 dzieci (231 Polaków i 345 Ukraińców). Stosowano kryterium wyznaniowe.

- do końca 1945 r. ewakuowano na wschód do USRR 316 osób deklarujących narodowość ukraińską. We wsi pozostało 61 rodzin mieszanych liczących z dziećmi 226 osób.

1946 r. – nocą z 27/28 lutego sotnia UPA dokonała ataku na wieś. W czasie walk z wojskiem zastrzelonych zostało przez banderowców 5 osób cywilnych.

1947 r. – podczas akcji „Wisła” wysiedlono na Ziemię Odzyskane 553 osoby wyznania grecko-katolickiego, narodowości rusińskiej i ukraińskiej.

1957 r. - została otwarta nowa, piętrowa szkoła licząca 8 sal lekcyjnych, a w starym budynku do 1980 roku funkcjonował internat dla uczniów spoza obwodu. W chwili obecnej mieści się w nim przedszkole.

1974 r. – powstał ludowy zespół „Uherczanki”.

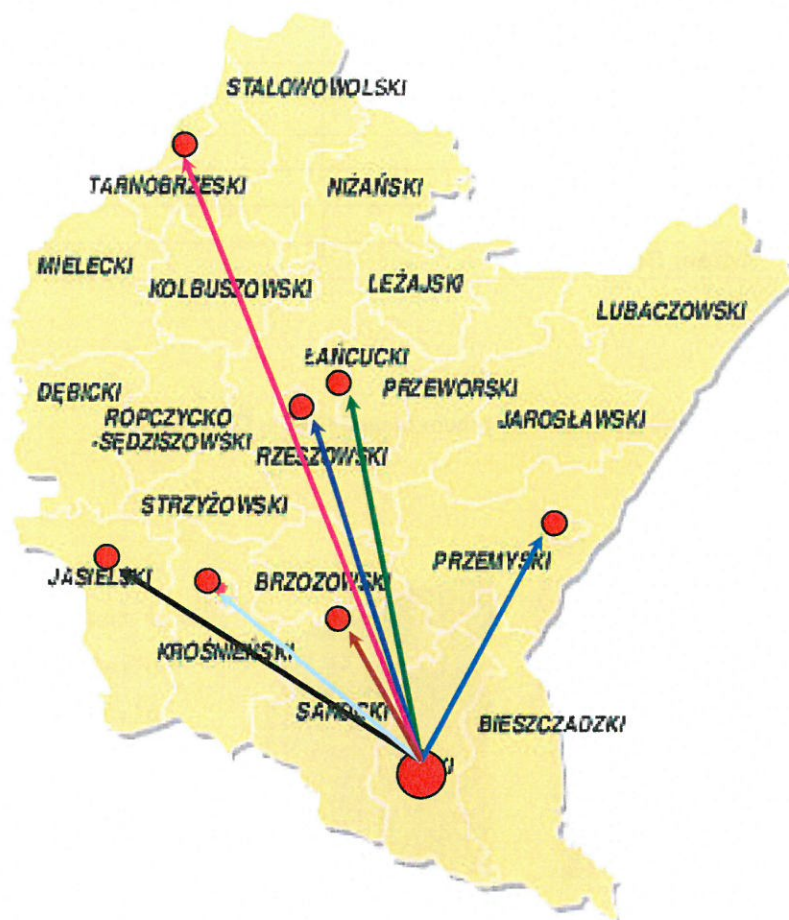
1977 r. - w miejscowym Zakładzie Karnym otwarto Zespół Szkół składający się ze szkoły podstawowej i zasadniczej szkoły zawodowej. Jego uczniami są osoby odbywające karę pozbawienia wolności i nie posiadające wykształcenia. Na uwagę zasługuje także działalność Ochotniczej Straży Pożarnej i Ludowego Klubu Sportowego „Szarotka”, z którego obecnie w rozgrywkach uczestniczy trzy drużyny piłki nożnej w różnych kategoriach wiekowych.

1999 r. - w wyniku wprowadzonej reformy oświatowej od IX 1999 r. w miejscowości funkcjonuje Zespół Szkół Publicznych.

1.3 Położenie geograficzne i administracyjne

Uherce Mineralne to wieś położona w województwie podkarpackim, w powiecie leskim, w Gminie Olszanica. Miejscowość leży w południowej części województwa podkarpackiego.

Mapa 3. Mapa przedstawiająca położenie Uherce Mineralnych względem ponadlokalnych ośrodków rozwoju społeczno – gospodarczego

Źródło: www.wikipedia.pl

Odległość od ponadlokalnych Ośrodków Wzrostu Społeczno-Gospodarczego:

1. Uherce Mineralne – Przemyśl.....78km,
2. Uherce Mineralne – Rzeszów.....101km,
3. Uherce Mineralne – Tarnobrzeg 164km,
4. Uherce Mineralne – Brzozów..... 47km,
5. Uherce Mineralne – Sanok 25km,
6. Uherce Mineralne – Krosno 67km,
7. Uherce Mineralne – Jasło 87km.

1.3 Sytuacja demograficzna

Według stanu podanego na koniec 2015 roku Uherce Mineralne zamieszkiwało wówczas 1344 osób. Poniżej zamieszczona tabela przedstawia dane według stanu na 31.12.2015 roku, dotyczące liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach tworzących Gminę Olszanica.

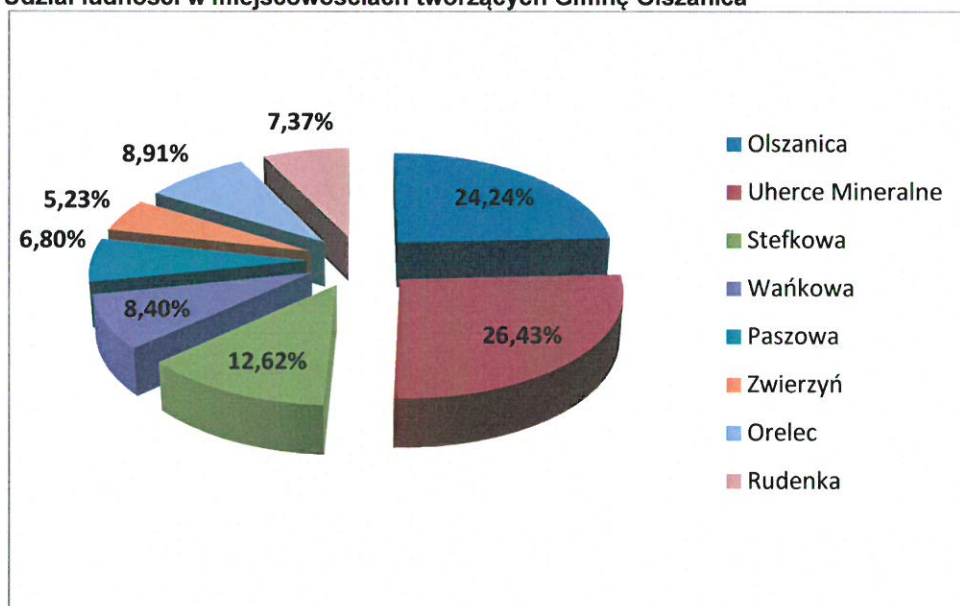
Z tabeli tej i zamieszczonego niżej wykresu wynika, że ludność zamieszkująca Uherce Mineralne stanowi ponad 12% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 3. Liczba ludności zamieszkująca poszczególne miejscowości tworzące Gminę Olszanica

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Olszanica	1 233
2.	Uherce Mineralne	1 344
3.	Stefkowa	642
4.	Wańkowa	427
5.	Paszowa	346
6.	Zwierzyń	266
7.	Orelec	453
8.	Rudenka	375
Razem Gmina		5 086

Źródło: dane UG Olszanica

Wykres 2. Udział ludności w miejscowościach tworzących Gminę Olszanica

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Olszanica

Rynek pracy

Podstawowym problemem społecznym Gminy Olszanicy, a co za tym idzie tworzących ją miejscowości – w tym Uherzec Mineralnych, jest bezrobocie – a zwłaszcza brak perspektyw zatrudnienia dla młodych ludzi z roczników wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych, wchodzących w wiek produkcyjny. Stopniowo rośnie liczba osób trwale bezrobotnych i rodzin utrzymujących się z zasiłków. Sytuacja ta stwarza określone problemy społeczne i sprzyja rosnącej skali wykluczenia i społecznej bezradności. Skutkiem tej sytuacji jest też rosnąca skłonność młodych ludzi do poprawy poziomu wykształcenia, ale przede wszystkim poszukiwanie pracy poza gminą, a nawet poza regionem czy krajem przez najbardziej energiczne osoby o dobrym przygotowaniu zawodowym. Swoisty stały „eksport” takich osób jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym dla gminy, w odróżnieniu od krótkotrwałych (1 – 3 letnich) wyjazdów w celach zarobkowych traktowanych jako generowanie środków na samodzielny start. Proporcje pomiędzy wyjazdami na stałe, a takimi „wypadami na

zarobek” będą w przyszłości ważnym wskaźnikiem optymizmu społecznego i perspektyw dla młodych ludzi. Trudno jest obecnie ocenić te tendencje, gdyż możliwości atrakcyjnych wyjazdów zarobkowych są zbyt nowe, by oceniać ich skutki.

1.4 Przesłanki opracowania planu rozwoju miejscowości

Celem rozwoju Uherzec Mineralnych jest osiągnięcie stabilnego i zrównoważonego rozwoju, który zapewni:

- zaspakajanie bieżących potrzeb mieszkańców,
- wzrost poziomu i jakości życia,
- zaspokojenie potrzeb przyszłych pokoleń.

Opracowanie, a następnie wdrożenie planu rozwoju wiąże się z określonymi korzyściami dla społeczności lokalnej:

- zdynamizowanie rozwoju społeczno – gospodarczego miejscowości, dzięki pojawiającym się nowym możliwościom podejmowania działań rozwojowych;
- wzrost atrakcyjności życia społeczno – kulturalnego,
- wdrażanie pozytywnych zmian akceptowanych przez mieszkańców,
- możliwość korzystania z funduszy strukturalnych i innych zewnętrznych źródeł finansowania działań rozwojowych,
- wzrost wartości majątku komunalnego – nieruchomości,
- aktywizacja społeczności lokalnej – wzrost tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działania na rzecz własnego środowiska – miejscowości,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości,
- stworzenie lokalnego forum wymiany informacji i doświadczeń.

2. Analiza zasobów miejscowości

2.1 Parametry klimatyczne

Miejscowość Uherce Mineralne położona jest na terenie Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wzdłuż pasma Żukowa.

Klimat Bieszczadów ma charakter górski, o stosunkowo silnych cechach kontynentalnych. Kształtują go przede wszystkim masy powietrza polarno-morskiego (60%), polarno-kontynentalnego (28%), i arktycznego (7%). Powietrze polarno-arktyczne przynosi dobrą pogodę późnym latem. Jest to najkorzystniejszy okres dla wypoczynku w Bieszczadach. Powietrze arktyczne napływa zwykle wiosną, przynosząc niskie temperatury, niesprzyjające turystyce namiotowej. Średnia temperatura lata wynosi 14 – 15°C, a zimą – 10°C. Miesiącem najzimniejszym jest luty, zaś najcieplejszym lipiec. W miejscowościach bieszczadzkich występuje zjawisko inwersji temperatury. Opady w Bieszczadach należą do najobfitszych w Polsce, przy czym najmniej jest ich w styczniu, a najwięcej w lipcu. Średnia

liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi od 90 do 140, a średnia grubość pokrywy od 10 cm w grudniu do 40 cm w lutym i marcu. Najczęściej notowane są wiatry o kierunku południkowym, zwłaszcza południowe.

2.2 Gleby

Okolo 85 - 90% powierzchni Bieszczadów zajmują gleby brunatne. Wśród nich przeważają gleby brunatne kwaśne, nad glebami brunatnymi właściwymi i wylugowanymi. Gleby brunatne kwaśne występują nie tylko na podłożu skał bezwęglanowych, ale również na głębokich i odwapnionych zwietrzelinach zalegających skały fliszu zasobnego w węglany. Pozostałe gleby zajmują około 10 - 15% powierzchni Bieszczadów. Wśród nich udział gleb inicjalnych - litosoli i regosoli oraz rankerów wynosi około 5 %. Gleby glejowe, organiczno - mineralne, organiczne oraz gleby aluwialne - mady zajmują łącznie około 10 %. Litosole, regosole, rankery występują zarówno na połoninach, jak i pod lasami. Nie tworzą dużych i jednolitych płatów. Są to zazwyczaj płytke utwory skalisto - rumoszowe występujące w partiach szczytowych głównych grzbietów oraz na stromych stokach i grzędach skalnych wśród dominujących płatów gleb brunatnych. Podobnie niewielkie powierzchnie zajmują gleby semihydrogeniczne i hydrogeniczne. Gleby glejowe występują zwykle w strefie źródeł, na załamaniach stoków w miejscach wysięku wód. Większe powierzchnie tych gleb występują w obrębie dolin. Mady występują w dnach dolin rzecznych i potoków, a ich powierzchnia i zróżnicowanie nawiązują do rozwoju systemu teras rzecznych. Materia organiczna (próchnica): jej ilość i jakość w glebach Bieszczadów wykazuje zróżnicowanie, a to ma związek zarówno ze zbiorowiskami roślinnymi, jak również z warunkami hydrologicznymi terenu oraz z klimatem. W glebach zbiorowisk połoninowych, a szczególnie pod borówczyskami występują miększe (do 10 - 20 cm), poziomy próchnicy nadkładowej (ektopróchnicy) typu moder lub moder alpejski. W glebach zbiorowisk leśnych buczyny karpackiej, poziom próchnicy jest dobrze wykształcony, chociaż niezbyt głęboki (10 - 15 cm). Przeważa tam próchnica typu mull, a w glebach semihydrogenicznych hydromull. W glebach łąk niższych, w Krainie Dolin dominuje próchnica typu mull, w miejscach wilgotniejszych higromull lub hydromull. Zawartość materii organicznej w poziomach próchnicznych sięga kilku procent, w glebach podmokłych kilkunastu procent, a stopień humifikacji wynosi 100%.

2.3 Hydrografia

Główną rzeką Polskich Bieszczadów jest San, natomiast przez miejscowość Uherce Mineralne przepływają potoki płynące krętymi, głęboko wciętymi dolinami o stromych zboczach i dużym spadku. W wielu miejscach wody toczą się wśród głazowisk i skalnych porohów, gdzieś występują piękne przełomy oraz niewysokie wodospady. W wolnych od ścieków przemysłowych rzekach utrzymuje się normalne życie biologiczne.

2.4 Surowce mineralne

Bieszczadzkie miejscowości takie jak Uherce Mineralne czy Olszanica są ubogie w surowce mineralne. Na terenie Uherzec Mineralnych znajdują się nieliczne pokłady ropy naftowej i gazu ziemnego. Jednakże zbyt wysokie koszty wydobycia tych surowców oraz liczne formy ochrony środowiska uniemożliwiają ich wykorzystanie.

3. Obszary podlegające ochronie na terenie miejscowości Uherce Mineralne

3.1 Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu

Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony już w 1972 r. i powiększony w 1991 r., zajmuje dziś rozległy obszar o powierzchni 259 234 ha. Rozciąga się od 2 parków krajobrazowych stanowiących otulinę BdPN - Parku Krajobrazowego Doliny Sanu i Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego - aż po krańce Bieszczadów turystycznych i Park Krajobrazowy Gór Słonnych zamykający je od północy. Ten malowniczy obszar z dwoma perłami w koronie gór – Jeziorem Solińskim i Jeziorem Myczkowieckim – posiada unikalną budowę geomorfologiczną, naturalny charakter zbiorowisk roślinnych, bogatą florę i faunę oraz liczne obiekty kultury materialnej. Kompleksy leśne o wysokim stopniu naturalności zajmują blisko 70% powierzchni obszaru. Osobliwościami przyrodniczymi są tutaj rezerваты przyrody: „Olsza kosa” w Stężnicy k. Baligrodu (1,79 ha); trzy rezerваты krajobrazowe nad Jeziorem Myczkowieckim: „Kamieniołom na Kozińcu” w Bóbrce (28,68 ha), „Nad Jeziorem Myczkowieckim” (164,17 ha) w masywie Berda, „Przełom Sanu pod Grodziskiem” (100,24 ha) w Zwierzyniu; rezerwat leśny „Grąd w Średniej Wsi” (58,19 ha) i jedyny na Podkarpaciu rezerwat faunistyczny „Bóbr w Uhercach” (27,12 ha) chroniący zagrożonego wymarciem bobra europejskiego oraz liczne ptactwo gromadzące się wokół bieszczadzkich zbiorników wodnych na Sanie. Wśród nich występują prawdziwe skarby ornitologiczne, jak orzeł przedni, orlik krzykliwy, puszczyk uralski, dzięcioł białostrzebiasty, dzięcioł trójpalczasty, kormoran czarny, bocian czarny, gągoł, czapla siwa, zimujące wielobarwne dzikie kaczki, a ostatnio nawet przylatujące łabędzie. Gady reprezentuje 8 gatunków i wszystkie objęte są ochroną. Osobliwością spotykaną na terenie Gminy Olszanica i w okolicach Jeziora Myczkowieckiego jest bardzo rzadka w Polsce traszka karpacka, jaszczurka zielona (gatunek występujący sporadycznie) i salamandra plamista, a także kumaki, rzekotki i traszki. Szczęśliwcy mogą także zobaczyć dużego (dł. ok. 2 m), lecz niegroźnego dla człowieka węża Eskulapa (gatunek skrajnie zagrożony w kraju). Na terenie obszaru podziwiać możemy wspaniałe pomniki przyrody: „Skałki Myczkowieckie” nad Sanem, „Skałę Wolańską” w Posadzie Leskiej, „Kamień Leski” w Glinnem, „Kamień w Orelcu”, „Progi skalne na Hoczewce”, wodospad rzeczny na Olszance w pobliżu Uherzec Mineralnych.

4. Środowisko kulturowe

4.1 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nimi wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, uznawanymi za godne ochrony prawnej dla dobra społeczeństwa i jego rozwoju w Uherzec Mineralnych tworzą:

Rzymskokatolicki Kościół pw. Stanisława bp. i Męczennika – murowany, wzniesiony został w latach 1754-57 z fundacji ks. Jakuba Jaworskiego w stylu późnobarokowym. Osobliwością krajoznawczą w skali kraju jest dwumetrowy mur obronny z otworami strzelniczymi otaczający wokół świątynię. Budowniczym kościoła i stojącej oddzielnie dzwonnicy był architekt śląski Gotfryd Hoffman, który nadał obiektom cechy późnobarokowej architektury śląskiej. W rzucie poziomym kościoła zwraca uwagę symetria całego układu. Oś przechodząca przez dzwonnice, kościół i środek niszy w murze obronnym za absydą dzieli całość na dwie odpowiadające sobie części. Polichromia malowana na przełomie XVIII i XIX w. przez Antoniego Stroińskiego została przemalowana w 1901 przez Jana Tabińskiego. Wyposażenie wnętrza kościoła późnobarokowe z ornamentami rokokowymi jest jednolite i pochodzi z II połowy XVIII wieku. Nagrobki właścicieli ziemskich okolicznych wsi z XIX w. w otoczeniu kościoła.

Zdjęcie 1. Rzymskokatolicki kościół pw. Stanisława bp. i Męczennika w Uherzec Mineralnych

Źródło: UG Olszanica

5. Infrastruktura komunikacyjna

5.1 Drogi krajowe i wojewódzkie

Przez miejscowość Uherce Mineralne przebiega droga krajowa Sanok – Krościenko Granica Państwa o nr 84 oraz droga wojewódzka Uherce Mineralne – Myczków o nr 895.

5.2 Drogi powiatowe

W miejscowości Uherce Mineralne brak jest dróg powiatowych.

5.3 Drogi gminne

Na podstawie wykazu dróg do odśnieżania, obejmującego główne drogi wiejskie w Uherzec Mineralnych użytkowane przez cały rok, długość głównych dróg wiejskich szacowana jest na 11,0 km.

5.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Olszanica posiada opracowaną koncepcję gospodarki wodno-ściekowej, zakładającą jej gruntowne i całkowite uporządkowanie. Zakłada ona objęcie zorganizowanym systemem oczyszczania wszystkich miejscowości o większych skupiskach zabudowy. W miejscowości Uherce Mineralne planuje się budowę oczyszczalni ścieków, która będzie odbiornikiem dla terenu całej Gminy Olszanica. Na budowę przedmiotowej oczyszczalni ścieków Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę.

5.5 Gospodarka odpadami

Ze względu na specyficzne warunki – struktura własności gruntów, ukształtowanie terenu – Gmina Olszanica nie planuje budowy wysypiska śmieci.

System gospodarowania odpadami komunalnymi opiera się na segregacji odpadów przez mieszkańców i cyklicznym ich odbiorze. Opłata za wywóz ustalona jest zgodnie z zasadą samofinansowania. Gmina jest organizatorem usuwania odpadów komunalnych. Harmonogram zbiórki posegregowanych odpadów ustalany jest na okres roczny.

5.6 System dostaw energii elektrycznej

Warunki zasilania mieszkańców gminy w energię elektryczną są dobre. Praktycznie wszystkie gospodarstwa domowe posiadają przyłącz energetyczny, który jest systematycznie rozbudowywany w ramach prowadzonych inwestycji. Gmina Olszanica dążyć będzie jedynie do racjonalizacji oświetlenia dróg i miejsc publicznych.

5.7 Gazyfikacja

Przez miejscowość Uherce Mineralne przebiega sieć gazowa, która powstała 2012 r. Mieszkańcy sukcesywnie dokonują przyłączy.

5.8 Telefonizacja

Obszar miejscowości pokryty jest sygnałem wszystkich operatorów telefonii komórkowej.

6. Infrastruktura ekonomiczna, gospodarcza oraz społeczna

Infrastruktura finansowa na terenie miejscowości Uherce Mineralne, tak jak w większości podobnych miejscowości w województwie podkarpackim, jest bardzo słabo rozwinięta. Brak jest placówek bankowych, które prowadziłyby obsługę finansowo-kredytową jednostek gospodarczych i osób fizycznych. Najbliższą instytucją, która prowadzi obsługę finansową jest placówka Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Olszanicy.

6.1 Działalność gospodarcza

Rolnictwo

W miejscowości Uherce Mineralne rolnictwo nie odgrywa istotnej roli jako źródło utrzymania ludności. W latach 90 ubiegłego wieku rolnictwo na terenie gminy znacznie podupadło. Hodowla bydła i sprzedaż mleka, a także hodowla owiec, przestały być opłacalne. W strukturze upraw Gminy Olszanica przeważają zboża i ziemniaki. Z kolei w produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła oraz trzody chlewnej. Najwięcej gospodarstw jednak nie posiada zwierząt gospodarskich.

Struktura gospodarstw według ich powierzchni w miejscowości Uherce Mineralne charakteryzuje się rozdrobnieniem gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w Polsce wynosi 9ha, a w Unii Europejskiej – 19,4ha. Tymczasem średnia wielkość gospodarstwa rolnego w województwie podkarpackim to 2,8 ha (jest to jeden z niższych wskaźników notowanych w kraju). W miejscowości Uherce Mineralne wielkość wskaźnika wynosi 3,2 ha. W strukturze tej dominują gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, nieznacznie mniej jest tych o obszarze do 1 ha.

6.2 Pozostała działalność gospodarcza

Gospodarka na terenie gminy oparta jest głównie na rolnictwie indywidualnym oraz małych zakładach produkcyjnych zajmujących się produkcją drzewną, usługami w zakresie budownictwa, usługami sprzętowo – transportowymi, obsługą ruchu turystycznego oraz lokalnym handlem detalicznym. Zmiany, które nastąpiły w kraju spowodowały, że znacznie spadło znaczenie rolnictwa drobnotowarowego. Powodem takiego stanu rzeczy było wejście na polski rynek spożywczy dużej

ilości dotowanej żywności z państw Unii Europejskiej, co wymusiło na rolnikach stopniową zmianę struktury gospodarstw w kierunku upraw i hodowli, na jakie pozwalają warunki klimatyczno – glebowe panujące na terenie gminy.

Równocześnie coraz więcej gospodarstw rolnych rozwija drugą działalność, jaką jest agroturystyka, która jest dodatkowym źródłem dochodów dla rolników. Następną dziedziną mającą w gminie największe możliwości rozwoju jest turystyka oraz cała infrastruktura z tym związana. W sferze produkcji przemysłowej sytuacja jest w znacznym stopniu uzależniona od koniunktury na rynku krajowym i nie tylko. Podstawowym produktem lokalnym jest surowiec tartaczny, produkcja elementów betoniarskich, wyroby z drewna oraz węgiel drzewny. Wielkość ich produkcji uzależniona jest od popytu na rynku ogólnokrajowym, który potrafi być bardzo niestabilny. Dlatego też jakiegokolwiek załamanie popytu na wyroby z drewna ma natychmiastowe negatywne odbicie u lokalnych producentów.

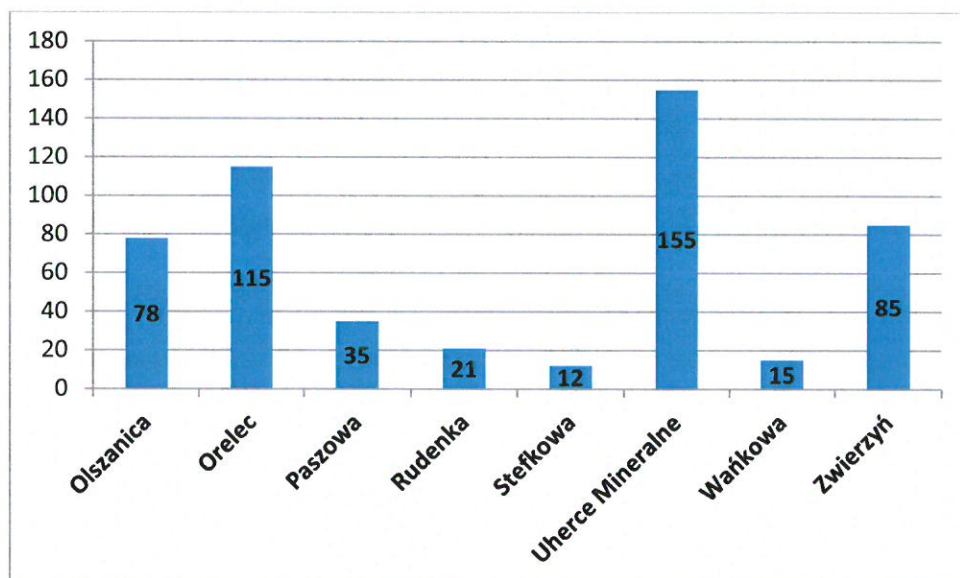
W miejscowości Uherce Mineralne dynamicznie rozwija się branża turystyczna. Walory przyrodniczo - krajobrazowe przyczyniają się do rozwoju tej branży. Uherce Mineralne stanowi idealne miejsce wypoczynkowe oraz wypadowe do innych miejscowości bieszczadzkich. Tak jak większość miejscowości w górach, ze względu na swoje walory turystyczne i położenie stała się miejscem wakacyjnych oraz zimowych wypadów urlopowych, weekendowych. W pobliskich miejscowościach odbywa się wiele imprez kulturalno-rozrywkowych organizowanych z myślą o turystach.

Tabela 9. Liczba miejsc noclegowych w miejscowościach Gminy Olszanica

Nazwa miejscowości	Liczba miejsc noclegowych
Olszanica	78
Orelec	115
Paszowa	35
Rudenska	21
Stefkowa	12
Uherce Mineralne	155
Wańkowa	15
Zwierzyń	85

Źródło: UG Olszanica

Wykres 5. Liczba miejsc noclegowych w miejscowościach Gminy Olszanica

Źródło: Opracowanie własne

Przez teren wsi przebiega trasa rowerowa oraz szlak architektury drewnianej w Bieszczadach, który sprzyja rozwojowi miejscowości Uherce Mineralne.

Źródło: <http://www.olszanica.pl/?c=mdTresc-cmPokaz-63>

6.3 Edukacja na terenie miejscowości Uherce Mineralne

W miejscowości Uherce Mineralne znajduje się Na terenie Gminy Olszanica istnieją dwa gimnazja publiczne, które znajduje się w Uhercach Mineralnych i Olszanicy.

6.4 Ochrona zdrowia

W miejscowości Uherce Mineralne brak jest ośrodka zdrowia. Najbliższy niepubliczny zakład opieki zdrowotnej znajduje się w miejscowości Olszanica, w którym w ramach praktyk indywidualnych świadczą usługi lekarze rodzinni.

6.5 Organizacje działające na terenie Uherzec Mineralnych

W miejscowości Uherce Mineralne działają liczne organizacje pozarządowe, które przyczyniają się do rozwoju miejscowości. W Uhercach Mineralnych prężnie działa Koło Gospodyń Wiejskich. Tak też zaczęły się rodzić różne pomysły na rozwój miejscowości. W Uhercach Mineralnych działa również Ochotnicza Straż Pożarna oraz Klub Sportowy Szarotka.

7. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

- Świetlica Wiejska,
- Szkoła,
- Kościół,

Uzasadnienie

Rozwój infrastruktury technicznej ma decydujące znaczenie dla powodzenia programów rozwoju obszarów wiejskich. Od poziomu rozwoju infrastruktury technicznej, w tym sportowej, rekreacyjnej, kulturalnej zależy to, jak będzie rozwijała się lokalna gospodarka i jak będą zaspokajane potrzeby społeczne mieszkańców. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w Planie Odnowy Miejscowości Uherzec Mineralnych. Będzie to wymagać koncentracji środków na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej i społecznej. W celu zapewnienia stałego wzrostu jakości życia oraz dostosowania do standardów UE niezbędne jest zwiększenie poziomu wydatków, szczególnie na inwestycje infrastrukturalne z zakresu infrastruktury drogowej, ochrony środowiska i rozwoju infrastruktury społecznej. Realizacja tych inwestycji wpłynie na uruchomienie procesu zrównoważonego rozwoju miejscowości Uherce Mineralne, który z założenia ma przyczynić się do tego, aby miejscowość nie była jedynie miejscem gdzie produkuje się żywność czy nocuje, lecz również spełniała inne ważne funkcje:

- ✓ miejsce godnego życia,
- ✓ obszar atrakcyjny turystycznie i dla rekreacji,
- ✓ miejsce, w którym środowisko naturalne jest zachowane w dobrym stanie,
- ✓ miejsce, w którym pielęgnowane jest dziedzictwo kulturowe,
- ✓ miejsce o dobrych warunkach inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Życie kulturalne, możliwość wspólnych działań zintegrowanych mieszkańców jest ważnym elementem funkcjonowania miejscowości, aczkolwiek w miejscowości są ograniczone możliwości podtrzymywania tradycji kulturowych, wynika to również z faktu, że wiodącą w miejscowości instytucją kultury, jaką jest Świątlica Wiejska, jest niedostatecznie wyposażona i wymaga modernizacji, zwłaszcza ze względu na wysoką energochłonność i niewystarczającą funkcjonalność. Wiąże się to z charakterystycznym dla obszarów wiejskich zjawiskiem polegającym na tym, że w pierwszej kolejności stara się odrabiać wieloletnie zaniedbania w podstawowej infrastrukturze, zapominając o innych, przecież nie mniej ważnych potrzebach mieszkańców w zakresie kultury, sportu czy rekreacji. A przecież bogate dziedzictwo kulturowe – tradycje i zwyczaje, zabytki, możliwość ciekawego spędzania czasu, rozwoju fizycznego – są elementem warunkującym tożsamość miejscowości i jej atrakcyjność turystyczną. Stan niektórych z zabytków jest aktualnie niezadowalający ich renowacja i konserwacja jest działaniem ważnym z uwagi na ich wartości historyczne, patriotyczne, religijne, naukowe i artystyczne, mające znaczenie dla tożsamości mieszkańców Uherzec Mineralnych i wzbogacenia życia kulturalnego.

Braki w infrastrukturze drogowej – to kolejny aspekt wpływający na rozwój miejscowości. Modernizacja infrastruktury drogowej pozwoli na poprawę warunków mieszkaniowych.

Ponadto wśród mieszkańców miejscowości zwiększa się potrzeba aktywnego wypoczynku oraz rekreacji – i nie dotyczy to tylko dzieci. W miejscowości brakuje również zorganizowanego placu wyposażonego w małą architekturę i przygotowanego do organizacji imprez masowych.

Bardzo ważnym elementem kształtującym warunki życia mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko – miejskich, odpowiadające standardom cywilizacyjnym i pozwalające mieszkańcom realizować ich cele ekonomiczne, jest stworzenie im możliwości do aktywnego uczestnictwa w gospodarczym i społecznym życiu miejscowości i gminy.

Trudna sytuacja na rynku pracy, wysokie bezrobocie należy do ważnych problemów społecznych i gospodarczych miejscowości. Realizacja priorytetów wymagać będzie koncentracji na rozszerzeniu zakresu stosowanych metod przeciwdziałania bezrobociu oraz na zapewnieniu warunków wdrażania nowych metod i technik pracy, a także na dostosowaniu społeczności do ery społeczeństwa informacyjnego.

Aktywizacja mieszkańców pozwoli wywołać zaangażowanie w środowisku wiejskim w budowaniu pozytywnych zmian dla własnego otoczenia. Realizacja Planu stworzy szanse dla wielu aktywnych ludzi, którzy dotychczas nie mieli okazji podjęcia podobnych działań. Ponadto pozwoli na odbudowanie więzi międzyludzkich, które w coraz większym stopniu ulegają zerwaniu.

Realizacja wszystkich powyższych priorytetów wymagać będzie mobilizacji mieszkańców do podejmowania działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia. Aktywność mieszkańców w kierunku podejmowania działań wspierających rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny miejscowości będzie warunkiem krytycznym dla realizacji priorytetów niniejszego planu.

8. Analiza SWOT

Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do miejscowości, (na które mieszkańcy w dużym stopniu mogą wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia miejscowości, (na które nie można wpływać lub można wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Czynniki sprzyjające rozwojowi	Czynniki niesprzyjające rozwojowi	Czynniki wewnętrzne
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	
• klimat podgórski; • wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe; • warunki środowiskowe umożliwiające produkcję żywności o wysokiej wartości biologicznej; • dobre połączenia komunikacyjne; • prężnie działające na terenie miejscowości organizacje pozarządowe (OSP, KGW, Klub Sportowy Szarotka); • dobra współpraca sołectwa z wójtem i samorządem; • szeroka funkcja społeczna realizowana przez szkołę; • skuteczna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej; • duża aktywność społeczna mieszkańców; • położenie w mezoregionie Gór Sanocko - Turczańskich – warunki umożliwiające rozwój turystyki; • dobrze rozwinięta sieć energetyczna; • niskie podatki i opłaty lokalne; • promocja miejscowości; • przebiegający przez miejscowość żółty szlak turystyczny.	• niski wskaźnik waloryzacji gleb; • rozdrobnienie gospodarstw rolnych; • rosnąca powierzchnia odłogów i nieużytków; • bardzo niski poziom produkcji towarowej; • oddalony rynek zbytu na produkty rolne; • brak zakładów pracy, niedostateczna ilość miejsc pracy; • ogólny niedobór kapitału na rozwój działalności rolniczej i działalności gospodarczej; • bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych; • niskie dochody mieszkańców; • ograniczone środki finansowe przeznaczane na rozwój miejscowości; • słabo rozwinięta specjalistyczna opieka zdrowotna; • niewystarczająca i w złym stanie technicznym infrastruktura kultury – w tym Świetlica Wiejska; • brak infrastruktury rekreacyjnej; • ograniczony dostęp do Internetu; • zniszczone drogi wewnętrzne i gminne; • brak chodników przy drodze wojewódzkiej i gminnej; • niska estetyka przestrzeni publicznych; • brak domu przedpogrzebowego; • bardzo energochłonne budynki użyteczności publicznej; • braki sprzętu i wyposażenia w Świetlicy	

Czynniki wewnętrzne

	Wiejskiej; • brak sieci kanalizacyjnej i wodociągowej; • duże rozproszenie i rozdrobnienie osadnictwa.	
SZANSE	ZAGROŻENIA	Czynniki zewnętrzne (otoczenie)
• rozwój turystyki i agroturystyki na terenie województwa; • rosnące zainteresowanie terenem turystów; • dostępne fundusze unijne; • aktywizacja produkcyjna i restrukturyzacja rolnictwa tj. środki w ramach PROW 2014-2020 na dostosowanie kierunków produkcji do wymogów rynku, unowocześnienie form organizacji produkcji, rozwój usług, przetwórstwo, przechowywalnictwo i przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, itp.; • rozwój informatyzacji i telekomunikacji; • możliwość zewnętrznego finansowania działań ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich.	• mało stabilna polityka państwa w zakresie rolnictwa i prowadzenia działalności gospodarczej; • niebezpieczeństwo niepełnego wykorzystania szans, jakie dają fundusze Unii Europejskiej ze względu na skomplikowane i długotrwałe procedury; • rosnąca emigracja ludzi młodych; • spadek liczby ludności; • starzenie się społeczeństwa; • ubożenie społeczeństwa; • bezrobocie, patologie, alkoholizm; • trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój i inne działania społeczne; • niestabilna sytuacja społeczno-gospodarcza w kraju i województwie (regionie); • bardzo wysokie koszty budownictwa mieszkaniowego.	

9. Wizja rozwoju miejscowości

Wizja jest wyrazistą, słowną prezentacją przyszłości danej społeczności lokalnej, zawierającą z reguły motyw inspiracyjny. Określa ogólny kierunek rozwoju organizacji, jej dążenia, zmuszając ją do wysiłku, ale w granicach możliwości i zdrowego rozsądku. Głównym atutem miejscowości Uherce Mineralne jest jej położenie w Bieszczadach. Unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe, pozostałości wielokulturowej historii regionu są czynnikami mogącymi zdecydowanie wpływać na rozwój tej miejscowości.

Podstawowym kierunkiem rozwoju zarówno miejscowości Uherce Mineralne jak i całej gminy jest turystyka.

10. Wykaz i harmonogram realizacji projektów w Uhercach Mineralnych na okres 2016-2023

W celu poprawy warunków życia mieszkańców miejscowości oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej planowane są następujące inwestycje:

Lp.	Nazwa planowanej inwestycji	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram wykonania	Nakłady do poniesienia w PLN	Źródło finansowania
1.	Wykonanie chodników przy drodze gminnej publicznej o nr 018318	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców miejscowości Uherce Mineralne oraz turystów	Droga gminna o nr 018318 znajduje się w centrum miejscowości Uherce Mineralne, przy której znajdują m.in. obiekty: - szkoły, - kościół, - klubu sportowego Szarotka, - stadion sportowy, - straży pożarnej. Wzmożony ruch pieszych, szczególnie dzieci i młodzieży znacznie zmniejsza bezpieczeństwo zarówno prowadzących pojazdy mechaniczne jak i osób przemierzających się wzdłuż drogi.	2017 -2023	450 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej,
2.	Wykonanie chodników przy drodze krajowej Sanok – Krościenko – Granica Państwa i przy drodze wojewódzkiej Uherce Mineralne - Myczków	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców miejscowości Uherce Mineralne oraz turystów	Wykonanie chodnika przy drodze wojewódzkiej jest jednym z priorytetów władz Gminy Olszanica. Wzmożony ruch pieszych, szczególnie w czasie sezonu turystycznego znacznie zmniejsza bezpieczeństwo zarówno prowadzących pojazdy mechaniczne jak i osób przemierzających się wzdłuż drogi.	2017r. – projekt 2018 - wykonanie	900 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Zarząd Dróg Krajowych i Wojewódzkich
3.	Budowa wodociągu wiejskiego i	Poprawa jakości wody	Budowa wodociągu umożliwi	2017 -2023	2 000 000,00	Budżet gminy,

Plan Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne 2016 – 2023

	ujęć wody	pitnej oraz warunków życia mieszkańców miejscowości Uherce Mineralnych	zapewnienie dostaw wody pitnej w sytuacji coraz większych trudności z zapewnieniem dostaw wody ze studni kopanych oraz w związku z rosnącym systematycznie ruchem turystycznym. Z wodociągu będą korzystać mieszkańcy oraz turyści wypoczywający w Uhercach Mineralnych.			Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, inne
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Uherce Mineralne wraz z oczyszczalnią gminną	Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz warunków życia mieszkańców miejscowości Uherce Mineralne	Budowa kanalizacji zapewni podłączenie do sieci kanalizacyjnej wszystkich budynków mieszkalnych, obiektów pensjonatowych i innych podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miejscowości. W rezultacie z budowa kanalizacji będą korzystać mieszkańcy oraz turyści wypoczywający w Uhercach Mineralne.	2016 -2019	12 000 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, inne
5.	Podniesienie standardu budynku Wiejskiego Domu Kultury w Uhercach Mineralnych poprzez przebudowę i remont. Zagospodarowanie terenu wokół obiektu.	Podniesienie standardu obiektu i zagospodarowania terenów zielonych	W miejscowości Uherce Mineralne działa prężnie Koło Gospodyń Wiejskich, które w budynku świetlicy ma swoją siedzibę. Jest to też miejsce spotkań mieszkańców wsi. W sezonie letnim w Uhercach Mineralnych organizowane są liczne imprezy plenerowe przy budynku Domu Kultury. Dlatego bardzo ważne jest podniesienie estetyki obiektu.	2017 – 2020	750 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, inne
6.	Przebudowa i remont dróg publicznych, wewnętrznych, osiedlowych, mostów w miejscowości Uherce Mineralne	Poprawa dostępności komunikacyjnej miejscowości. Udobieszczenie nowych terenów inwestycyjnych	Miejscowość Uherce Mineralne jest atrakcyjnym miejscem dla budownictwa mieszkaniowego i pensjonatowego. Poprawa dostępności do istniejących obiektów oraz udobieszczenie nowych	2016 - 2023	700 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, inne

	w miejscowości Uherce Mineralne.	terenów inwestycyjnych niewątpliwie stanowi czynnik rozwojowy nie tylko miejscowości Uherce Mineralne ale również Gminy Olszanica.			
7.	Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach krajowych, wojewódzkich i gminnych	Poprawa bezpieczeństwa oraz walorów estetycznych miejscowości.	Oprócz poprawy bezpieczeństwa budowa oświetlenia dróg wpłynie na poprawę estetyki miejscowości. Z realizacji inwestycji skorzystają mieszkańcy miejscowości jak i turyści.	2017-2023	500 000,00 Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
8.	Remont zabytkowego Kościoła w Uhercach Mineralnych	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Poprawa stanu technicznego obiektu sakralnego poprzez remont elewacji i dachu na obiekcie	2016 -2023	500 000,00 Budżet parafii, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
9.	Modernizacja budynku OSP	Poprawa infrastruktury OSP na terenie Gminy Olszanica	OSP w Uhercach Mineralnych wpisana jest do KRSG. Jest jedną z głównych jednostek OSP na terenie Gminy Olszanica. Jednostka OSP Uherce Mineralne uczestniczy w licznych akcjach ratunkowych. Modernizacja budynku OSP usprawni funkcjonowanie jednostki, a tym samym poprawi bezpieczeństwo na terenie Gminy Olszanica.	2017 -2019	300 000,00 Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
10.	Budowa wiaty drewnianej na stadionie wiejskim	Poprawa infrastruktury turystycznej	W miejscowości Uherce Mineralne brak jest infrastruktury turystycznej, gdzie można zorganizować spotkania oraz imprezy plenerowe. Powstała wiaty będzie stanowić zaplecze zarówno dla mieszkańców jak i turystów.	2017 -2019	200 000,00 Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne

Plan Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne 2016 – 2023

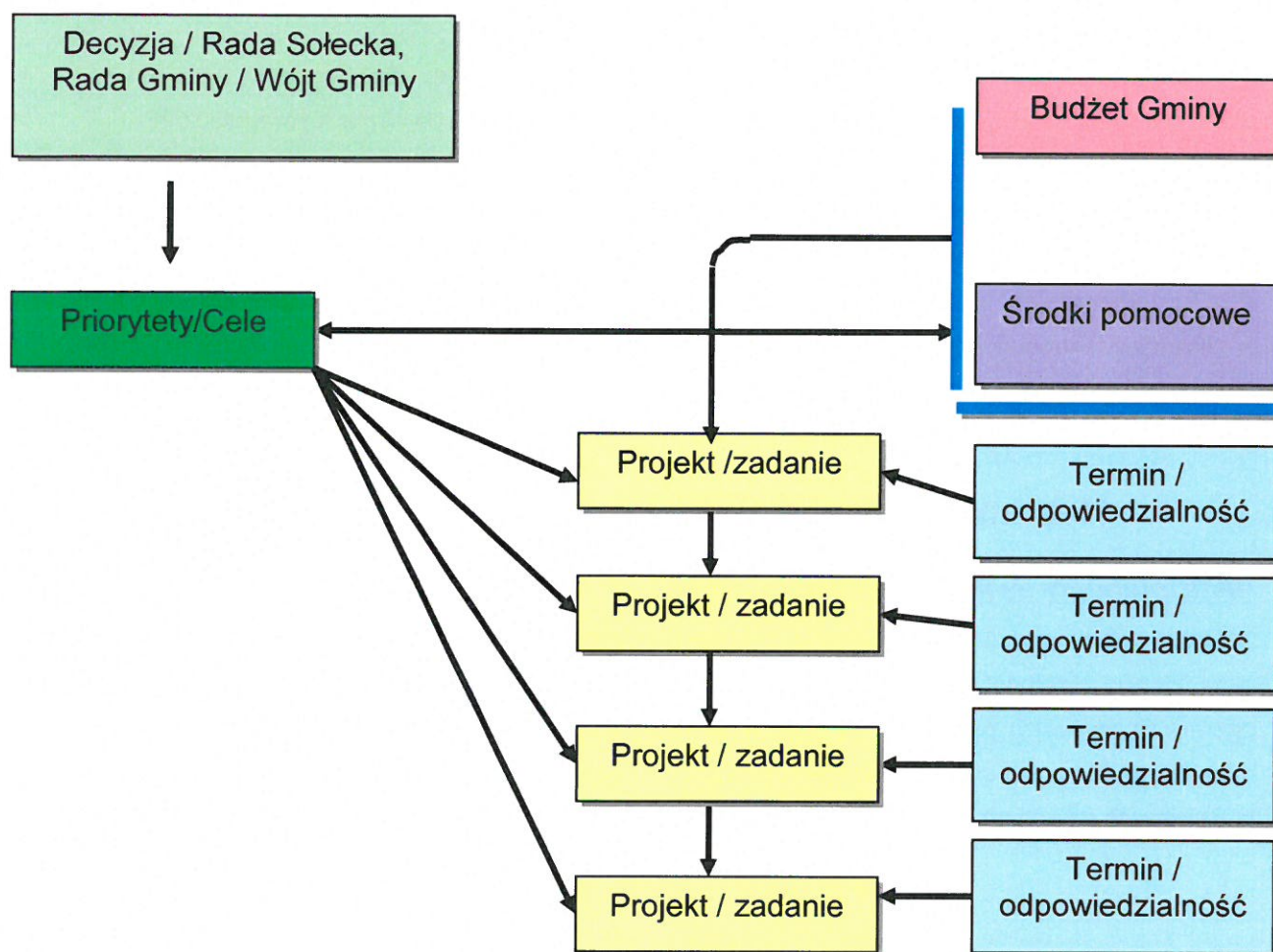
11.	Budowa zadaszenia z trybunami dla kibiców na stadionie wiejskim wraz z zapleczem socjalnym (toalety)	Poprawa infrastruktury sportowej	Modernizacja stadionu poprzez budowę zadaszenia z trybunami przełoży się na wzrost zainteresowania, szczególnie młodzieży aktywnym uprawianiem sportu. W miejscowości Uherce Mineralne działa Klub Sportowy Szarlotka.	2017-2020	200 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
12.	Doposażenie Zespołu Szkół Publicznych w Uhercach Mineralnych. Poprawa bezpieczeństwa dowozu uczniów poprzez zakup autobusu szkolnego. Modernizacja budynków oświatowych, w tym budynku byłego przedszkola.	Poprawa infrastruktury edukacyjnej	Zespół Szkół w Uhercach Mineralnych został wyremontowany. Wybudowana została sala sportowa. Obiekt należy doposażyć w infrastrukturę edukacyjną, celem podniesienia jakości kształcenia. Ponadto należy zakupić nowy autobus, który podniesie bezpieczeństwo dowozu dzieci. Modernizacja budynków oświatowy jest istotnym elementem w kształceniu dzieci. Dlatego ważne jest utrzymanie infrastruktury oświatowej w należytym stanie.	2017-2020	700 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
13.	Ochrona miejsc pamięci, w tym m.in. - groby i cmentarze wojenne, - tereny pocerkiwne, - inne zabytki.	Poprawa miejsc dziedzictwa kulturowego	Dziedzictwo kulturowe jest największym dobrem jakie można przekazać przyszłym pokoleniom. Dlatego należy podjąć starania, celem zabezpieczenia tych miejsc.	2017-2020	200 000,00	Budżet gminy, Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, Inne
RAZEM					19 400 000,00	

11. Zarządzanie

11.1 Wdrażanie

Schemat systemu wdrażania

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Uherce Mineralne

Stworzenie systemu zarządzania realizacją Planu ma decydujący wpływ na utrzymanie wysokiej dynamiki w całym procesie wdrażania. Stopniowe wygasanie entuzjazmu towarzyszącego procesowi tworzenia Planu wśród samorządu i mieszkańców bez odpowiedniego systemu mogłoby „doprowadzić Plan na półkę” z innymi, nieprzydatnymi dokumentami w dość krótkim czasie. System, o którym mowa to przede wszystkim:

- doskonalenie istniejących i tworzenie nowych instrumentów realizacji,
- monitorowanie realizacji celów i projektów,
- zmiany i aktualizacja Planu.

Wdrożenie planu rozwoju miejscowości i jego monitoring ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia kondycji społeczno – gospodarczej gminy.

Bez działań wdrożeniowych (rozpoczętych i ukończonych) plan nie zostanie zrealizowany, a środowiska uczestniczące w jego ustaleniu i realizacji zniechęcą się do aktywności społecznej.

Pierwszy etap wdrożenia Planu, polegający na przygotowaniu działań inwestycyjnych niezbędnych do prawidłowego rozwoju Uherzec Mineralnych, został wykonany przez zespół roboczy w składzie: Rada Sołecka w Uhercach Mineralnych oraz pracownicy UG Olszanica.

Plan zostanie przyjęty przez zebranie wiejskie w Uherzec Mineralnych i uchwalony przez Radę Gminy w Olszanicy. Stanowił będzie dokument pomocny w staraniach o pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania polityki inwestycyjnej gminy.

11.2 Instrumenty realizacji

Instrumenty prawno – administracyjne

Najważniejszym narzędziem realizacji Planu jest budżet gminy. Stopniowe tworzenie budżetu zadaniowego powinno usprawnić zarządzanie środkami publicznymi oraz stworzyć czytelny obraz operacji finansowych przeprowadzanych przez Radę Gminy. Dynamika wdrażania Planu ma swoje odzwierciedlenie w kolejnych budżetach. Zadania wynikające z Planu realizowane ze środków budżetowych można stosunkowo łatwo zidentyfikować.

Instrumenty ekonomiczne i rynkowe

Tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, wyzwalanie lokalnych inicjatyw gospodarczych jest instrumentem, który usatysfakcjonuje mieszkańców pod względem rynkowym jak i ekonomicznym oraz przysporzy budżetowi kolejnych podatników.

Instrumenty finansowe

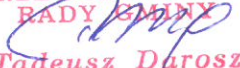
Stosowanie tak zwanego „montażu finansowego” przy dużych inwestycjach, to znaczy kumulacji środków pochodzących z różnych źródeł na realizację kolejnych zadań wynikających z planu.

Stopniowe przechodzenie od konstruowania budżetu według dotychczasowych reguł do tworzenia budżetu zadaniowego.

Instrumenty marketingowe

Stworzenie odpowiedniego systemu marketingu miejscowości i gminy jako całości, (osiągnięcia samorządu, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych, mieszkańców i zasobów) ułatwi prowadzenie promocji wewnętrznej - skierowanej do mieszkańców miejscowości i gminy oraz promocji zewnętrznej. Stworzony system marketingowy przede wszystkim odpowie na pytania:

- kto?
- jakimi kanałami?
- z czym?
- do kogo?
- i za jakie pieniądze trafia z promocją?

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Tadeusz Darosz

